

TURİZM EĞİTİMİNDE AKTİF ÖĞRENME VE WEB TABANLI UZAKTAN EĞİTİM: MÜFREDATLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Araştırma Makalesi

İbrahim Halil KAZOĞLU¹, Bayram ŞAHİN²

ÖZET

Aktif öğrenme, öğrenciyi merkeze alan bir eğitim yöntemidir. 1900'lü yıllarda geliştirilen bu yöntem, geleneksel eğitim yönteminin eksik ve aksayan yönlerinin giderilmesi ve daha verimli bir eğitimin gerekliliğinden hareketle ortaya çıkmıştır. Sınıf veya laboratuvar ortamında verilen teorik bilgilerin gerçek yaşamda pratiğe dökülmesinde çeşitli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Özellikle küresel ölçekte etkisini sürdüren COVID-19 pandemisi nedeniyle eğitim-öğretimin uzaktan öğretim yoluyla devam etmek durumunda kalmasıyla birlikte teorik olarak verilen eğitimlerin etkinlik ve verimliliği tartışma konusudur. Dolayısıyla bu teorik bilgilerin pratiğe yönelik çeşitli uygulamalarla desteklenmesi gerekmektedir. Özellikle hizmet sektörü için işgören yetiştiren eğitim-öğretim kurumlarında bu ihtiyaç hat safhadadır. Hizmet sektörünün bir kolu olan turizm endüstrisinde emek-yoğun bir üretim söz konusudur. Kendine has özelliklere sahip olan turizm endüstrisinde analitik düşünebilen, çözüm odaklı ve sorumluluk alabilen kalifiye elemanların istihdam edilmesi müşteri memnuniyetinin sağlanmasında büyük öneme sahiptir. Turizm alanında eğitim veren kurumların, bu ihtiyacı karşılamak için çeşitli aktif öğrenme yöntemlerini benimsemesi ve öğrencileri bu yöntemlerle sektöre hazırlaması gerekmektedir. Bunun yanı sıra günümüzde ortaya çıkan küresel pandemi koşulları örgün öğretimde birtakım tedbirlerin alınması ve uzaktan öğretimin çerçevesinin yeniden çizilmesi zorunluluğunu doğurmuştur. Teorik eğitimlerin yanı sıra farklı eğitim öğretim tekniklerinin diğer tüm alanlarda olduğu gibi turizm alanında da tartışmaya açılması zorunlu bir hal almıştır. Çalışmanın amacı, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren fakülte ve yüksekokullardaki Turist Rehberliği ve Turizm İşletmeciliği bölümlerinde verilen derslerin belirlenerek bu derslerde hangi aktif öğrenme yöntemlerinin uygulanabileceğini ortaya koymaktır. Elde edilen bulgular neticesinde turizm endüstrisine işgören yetiştirmeyi görev edinmiş kurumlarda çeşitli aktif öğrenme yöntemleri sayesinde teorik bilgilerin pratiğe adapte edilebileceği ve böylelikle sektör-okul iş birliklerinde ortaya çıkabilecek sorunlara nispeten çözümler bulunabileceği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, Aktif Öğrenme, Web Tabanlı Uzaktan Eğitim, Müfredat

JEL Sınıflama Kodları: L83, I21

ACTIVE LEARNING AND WEB-BASED DISTANCE EDUCATION IN TOURISM EDUCATION: AN INVESTIGATION ON CURRICULUM

Research Article

ABSTRACT

Active learning is an education method which puts the student at the center. This method, which was developed in the 1900s, emerged from the need for a more efficient education and the elimination of the missing and deficient

¹ Öğr. Gör., Pamukkale Üniversitesi, Denizli Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, Turist Rehberliği Pr., ibrahimhalilkazoglu@gmail.com, orcid.org/0000-0002-4868-1832

² Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, bsahin@balikesir.edu.tr, orcid.org/0000-0002-1911-9066

“Kazoğlu, İ. H. ve Şahin, B. (2021). Turizm Eğitiminde Aktif Öğrenme ve Web Tabanlı Uzaktan Eğitim: Müfredatlar Üzerine Bir İnceleme, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, Vol 5: No: 1, p. 53-68, doi: 10.30625/ijctr.785306”

Makale Gönderim Tarihi: 25.08.2020

Kabul Tarihi: 05.04.2021

aspects of the traditional education method. Various problems take place in putting the theoretical knowledge which is given in classroom or laboratory environment into practice in real life. The effectiveness and efficiency of the theoretical training is a matter of debate, especially as education has to continue through distance education due to the COVID-19 pandemic, which continues its impact on a global scale. Therefore, this theoretical knowledge should be supported by various practical applications. This need is at the highest level especially in educational institutions that server- employees for the service sector. There is a labor-intensive production in the tourism industry, which is a branch of the service sector. Employing qualified staff who can think analytically, focus on solution and take responsibility in the tourism industry, which has its own characteristics, is of great importance in ensuring customer satisfaction. Institutions providing education in the field of tourism should adopt various active learning methods to support this need and prepare students for the sector with these methods. In addition, the global pandemic conditions emerging today have led to the necessity of taking certain measures in formal education and redrawing the framework of distance education. As well as theoretical trainings, it has become compulsory to discuss different education and training techniques in the field of tourism as in all other fields. The aim of the study is to reveal which active learning methods can be applied in these courses by determining the courses which are given in the departments of Tourist Guidance and Tourism Management at the undergraduate level tourism education faculties and colleges. As a result of the findings, it has been evaluated that the theoretical knowledge can be adapted to practice thanks to various active learning methods in institutions that have undertaken to worker- employees in the tourism industry, and thus, solutions can be found relative to the problems that may arise in sector-school collaborations.

Keywords: Tourism Education, Active Learning, Web-Based Distance Education, Curriculum

JEL Classification Code: L83, I21

GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz çağda herkesin ortak paydası olan bilgi, hızlı üretilmekte ve yayılmakta (Morellato: 2014), tartışılmakta ve geliştirilmektedir. Bu nedenle “geçerliliği tartışılmaz/değiştirilemez tek doğru bilgi” yoktur ve en geçerli bilgi bile bu değişim ve gelişim sürecinde bir anda geçerliliğini yitirebilmektedir. Dolayısıyla eğitimin hedefi; problem çözme yeteneği gelişmiş, bilgiye nasıl ulaşacağını ve onu nasıl kullanacağını bilen, analitik düşünen, ekip çalışmasına uyum sağlayan ve öğrenme süreci boyunca aktif kalabilen bireyler yetiştirmektir (Gürşimşek, 1998). Bu hedefin gerçekleşmesi için birbirlerinden bağımsız ezberlenmiş bilgi parçacıkları ile donatılmış bireyler değil, bunlar arasındaki bağı görebilen, sahip olduğu bilgiyi analiz edip yeni bilgiler sentezleyebilen ve karşılaştıkları sorunlara karşı bu bilgileri aktif bir şekilde kullanan bireylerin yetiştirilmeye çalışılması gerekmektedir (Çelik, vd., 2005). Eğitimin ortak amacı bu bireyleri çalışma alanına dahil etmek olsa da, bu niteliksel gelişimin sağlanıp sağlanamadığı sorunsal yıllardır tartışılmaktadır.

Günümüzde bilgiye sahip olan değil, düşünme yeteneğine sahip, daha önce karşılaşılmamış olan bir sorunla yüz yüze kaldığında çözüm üretebilecek kişilere ihtiyaç duyulmaktadır (Aşiroğlu, 2014). Teorik eğitimlerin, çoğu kez

bilgi donatmakla birlikte kişilerin sektöre uygun niteliklerle donatılması konusunda eleştirilere maruz kaldığı bilinmektedir. Bu yüzden, aktif öğrenme hem teoride hem de uygulamada üzerinde önemle durulan bir kavram haline gelmiştir. Bu kavramın üzerinde durulmasının en büyük sebeplerinden biri, öğrencilerin pasif dinleyici ve sürekli not tutan kişiliklerinden sıyrılıp, aktif ve sorumluluk sahibi rollere bürünmeleridir (Aydede ve Kesercioğlu, 2012). Aktif öğrenme; “Anlatırsanız unutturum, gösterirseniz hatırlarım, yaptırırsanız anlarım.” şeklindeki eski bir Çin atasözü ile en yalın halde tanımlanabilir (Wolfe, 2006). TÜBİTAK (2002) tarafından yürütülen bir araştırmaya göre insanların okuduklarının sadece %10 unu, duyduklarının %26’sını, gördüklerinin %30’unu, görüp duyduklarının %50’sini, söylediklerinin %70’ini, yaptıkları şey hakkında söylediklerinin %90’ını akıllarında tuttukları tespit edilmiştir. Buradan hareketle, öğrencilere ders içeriğini sadece geleneksel öğretmen merkezli sınıflarda aktarmaya çalışmanın yetersiz kalabileceği ifade edilebilir.

Ayrıca dünyada yaşanan gelişmeler eğitime ilişkin birtakım düzenlemeleri de zorunlu kılmaktadır. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde Çin’in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve COVID-19 olarak adlandırılan Koronavirüs Enfeksiyonu kısa bir zaman zarfında bütün dünyayı tehdit eden bir pandemi halini

almıştır. Özellikle Avrupa 2020 Mart ayı ortalarında eğitim öğretime ara verirken, Türkiye’de ise ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüş, bunun üzerine Yükseköğretim Kurumu (YÖK) tarafından 16 Mart 2020 tarihinden itibaren bütün eğitim kurumlarında verilen eğitimlere 3 hafta süreyle ara verilmiştir (YÖK, 2020a). Bu bilgilendirmenin ardından 18 Mart 2020 tarihinde YÖK, pandeminin tahmin edilen süreyi aşacağını öngörerek yükseköğretim kurumlarında verilen teorik derslerin uzaktan öğretimle yapılması için üniversitelere yetki vermiştir (YÖK, 2020b). 26 Mart 2020 tarihinde ise YÖK, 2019-2020 Bahar Yarıyılı eğitim-öğretim sürecinin sadece uzaktan öğretimle yapılmasını kararlaştırmıştır (YÖK, 2020c). Böylece, uzaktan öğretim amaçlı teknik altyapıya sahip olan üniversiteler bütün teorik derslerini bu altyapılar üzerinden vermeye başlamış, herhangi bir altyapıya sahip olmayan üniversiteler çeşitli eş zamanlı etkileşim uygulamalarından (Microsoft Teams, Zoom, Adobe Connect, Skype, Hangouts, Google Meet vb.) lisanslar satın almıştır (YÖKAK, 2020). İçinde bulunduğumuz pandemi döneminde uzaktan öğretimle verilen derslerde aktif öğrenme yöntemlerinin ne derece uygulanabileceği cevaplanması gereken bir sorudur.

Günümüzde uzaktan öğretim iki farklı model üzerinde devam etmektedir. Senkron model, canlı ve gerçek zamanlı gerçekleşen, kaynak (öğretim elemanı) ve alıcının (öğrenci) birebir etkileşime geçebileceği, herhangi bir sorunun baş göstermesi durumunda veya alıcının aklına takılan bir durumda aynı zamanlı geribildirim alabildiği, mekâna bağlı sınırların ortadan kaldırıldığı uzaktan öğretim modelidir. Asenkron model ise canlı veya gerçek zamanlı gerçekleşmeyen, mekan ve zaman sınırlamasının tamamen ortadan kaldırıldığı, anında geribildirim alınması söz konusu olmayan eğitim modelidir (Demir, 2014).

Bu çerçevede eğitimin önümüzdeki yıllarda farklı bir anlayışla, farklı eğitim forma bürüneceği kesindir. Eğitim planlamaları yaparken farklı öğrenme yöntemlerinin kullanılması, eğitimin niteliğini arttıracaktır. Bu araştırmanın önemi; halihazırda farklı alanlarda kullanılmakta olan mevcut öğretim yöntemlerinin, turizm eğitimi içerisinde farklı alanlara yönelik öğretim yöntemleri içerisinde nasıl

değerlendirilebileceğinin ortaya konulması şeklinde ifade edilebilir.

AKTİF ÖĞRENME

Eğitim, öğretim ve öğrenmeyi içinde barındıran bir kavramdır. Öğretim; bireye bilgi, beceri alışkanlık ve tutumlar aşıl原因, öğretmen denilen rehber eşliğinde plan ve program dahilinde sürdürülen etkinliklerdir. Öğrenim ise, öğretici yardımı ile gerçekleşen ve kişinin bilgi, beceri, alışkanlık ve tutum kazanma sürecidir (Ünal, 1999).

Geleneksel öğrenme denildiğinde zihinde canlanan ilk görüntü, sıralarda oturan öğrenciler ve onların karşısına geçip ders anlatan öğretmendir. Bu sistem, kuralların tamamen öğretmen tarafından belirlendiği, öğrencilerin pasif dinleyicilerden öteye geçmesine engel olan ve öğretmenin öğrenciyi “*Ben yapayım sen seyret!*”, “*Ben konuşayım sen sus!*” gibi sözlerle sürekli alıcı konumunda tuttuğu bir sistemdir (Duruhan, 2004; Taşpınar, 1998). Geleneksel yöntemlerin uygulandığı, öğretmen merkezli sınıflarda çağdaş bir öğrenim sisteminin geliştirilmesi oldukça zordur (Taş, 2005). Bu yüzden öğretmen merkezli yaklaşımlara tepki olarak öğrenci merkezli yaklaşımlar üzerinde durulmaya başlanmıştır (Prince, 2004). Bunlardan biri de aktif öğrenmedir (Taş, 2005; Aydede, 2009).

1900’lü yıllarda Active Progressive Education Movement (Aktif İlerleyici Eğitim Hareketi)’nin bir parçası olarak geliştirilen (Süzen, 2007) aktif öğrenme; etkin öğrenme, doğrucu öğrenme, etkileşimli öğrenme, yaparak-yaşayarak öğrenme gibi isimlerle de bilinmektedir (Conceição ve Skibba, 2008; Lee: 2008; Aydede ve Matyar, 2009; Schott ve Sutherland, 2009; Aytan, 2011; Albrecht, 2012; Maden, 2013). Aktif öğrenmenin en yaygın tanımı, öğrencilerin bir şeyler dinlemesinden ziyade yapmasıdır (Lubbers ve Gorcyca, 1997). Burada önemli olan “öğrenmeyi öğrenme” sürecinin kolaylaştırılması (Dunaway, 2001) ve sınıfta öğrenilen şey ile gerçek dünyada kullanılması gereken bilgi arasındaki uçurumu yok etmektir (Kim vd., 2015).

Aktif öğrenim yaklaşımına göre, öğrenciler neyin, nasıl ve ne kadar öğrenileceğine ve eğitimin eksik yönlerine karar vermelidir. Sadece gerekli durumlarda öğretmene danışabilirler fakat konu hakkında düşünmesi (Schott ve Sutherland, 2009) ve sorumluluk alması gereken öğrencidir (Odabaşı ve Kolburan, 2013; Maumbe, 2014). Aktif

öğrenmede öğrencinin aktif rol oynaması önemlidir (Mayer, 2004) fakat bu da yetersiz kalmakta ve öğrencinin öğrenme sürecini planlaması ve gözden geçirmesi de gereklidir (Demirdaş, 2013).

AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMLERİ VE UZAKTAN ÖĞRETİMDE UYGULANMASI

Literatür taraması sonucunda elde edilen belli başlı aktif öğrenme yöntemleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Frederick: 1993; Aydın, 2001; Zapalska vd., 2003; Akbulut, 2004; Kara ve Özgün-Koca, 2004; Prince, 2004; Arıcı ve Kıdıman, 2008; Önal ve Güngördü, 2008; Bilgi, 2010; Leonard Jr. ve Cook, 2010; Bayazit, 2011; Keleş, 2011; Hendri vd., 2012; Alım ve Gül, 2013; Akay ve Kocabaş, 2013; Müldür ve Çevik, 2014).

Probleme Dayalı Öğrenme (PDÖ): Öğrenci merkezli olan bu yaklaşım, gerçekleşmiş veya gerçekleşmesi muhtemel bir olayın örnek / senaryo gösterilerek öğrencilerin bu olay üzerinde derinlemesine çalışmalarına ve problemi çözmeye teşvik eden bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğretim elemanının belirlediği bir problemi öğrencilere sunarak ister ders sürecinde sahip oldukları bilgiler ışığında isterse bir sonraki derse kadar bu problem hakkında araştırma yaparak konunun ele alınması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi mümkündür (Ünal, 1999).

Proje Temelli Öğretim (PTÖ): Öğrencinin teoride aldığı eğitim ile uygulamayı birleştirme imkanı sağlayan bu yaklaşım birbirinden kopuk şekilde aktarılan bilgiler yerine anlamlı bütünlük oluşturularına olanak veren bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğretim elemanının bireysel ya da gruplar halinde öğrencilere çeşitli projeler vermesi ve ders esnasında bu projelerin incelenerek geliştirilmesine yönelik faaliyetlerin yapılması mümkündür (Erdem ve Akkoyunlu, 2002).

Gösterip Yaptırma / Gösteri Yöntemi (GÖY): Konunun ezberlenmesinden ziyade anlaşılması amacıyla öğretmenin öğrenciler önünde bir şeyin ustaca nasıl yapılacağını gösterip öğrencilerden aynı işlemi/işlemleri yapmalarını istemesi yöntemidir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde özellikle uygulama yapmaya müsait olan dersler için öğretim elemanının uygulamayı gösterip öğrencilerden de aynısının yapmalarını istemesi mümkündür (Akdemir ve Memiş, 2008).

Soru-Cevap Tekniği (SC): Öğrencilere sorular yöneltilerek sahip olduğu bilgilerin ölçülmesi, öğretmenin aktardığı bilgilerin anlaşılma düzeyinin belirlenmesi için kullanılan bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğretim elemanının ele alınan konunun pekişmesi adına öğrencilere çeşitli sorular yöneltilmesi mümkündür (Kubat, 2018).

Gezi / Gözlem Yöntemi (GG): Maddi yükü ağır olan bu yöntem, konu içerisinde yer alan bir olayı belirli bir plan dahilinde incelemek veya konunun geçtiği yeri/bölgeyi ziyaret etmek ve bu esnada teorik bilgilerin aktarılması yöntemidir. Mali yükü ağır olan bu yöntemde, yüz yüze eğitimde projeksiyon yardımıyla sanal turların tahtaya yansıtılması, uzaktan senkron eğitimle ise öğretim elemanının sana turu ana ekrana yansıtması ile sanal bir gezi yapmak mümkündür (Garipağaoğlu, 2001).

Keşfederek Öğrenme / Buluş Yolu (KEŞ): Öğrencilerin merakını cezbeden ve keşfetme arzusunu tetikleyen belli bir problemle ilgili verilerin toplanıp analiz edilerek direkt olarak sonuca değil sonuca götüren strateji ve çözüm yollarının anlaşılmasına dayalı bir yöntemidir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde belirlenen bir problem ve bu problemin çözümüne dair olası materyal ve uygulamaların belirlenerek her yöntemin irdelenmesi sonrasında en doğru çözüm stratejisinin belirlenmesine imkân veren bir yöntemdir (Akar, 2006).

Buldurma (Sokrates) Yöntemi (BUL): Sokrates'in felsefi tartışmalarda kullandığı yöntemin öğretime uyarlanmış hali olan bu yöntem; öğrencinin daha önceden sahip olduğu bilgiler ışığında hazırlanmış soruların öğrencilere yöneltilerek yeni bilgilerin öğretilmesi temeline dayanan bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğrencilerin halihazırda sahip olduğu bilgiler aracılığıyla tümevarım yöntemi şeklinde istenilen bilgilerin öğrencilere verilmesi mümkündür (Aydın, 2001).

Benzeşim (Analoji) Yöntemi (BEN): Soyut veya somut kavramlar arasındaki benzerliklerin ifade edilmesi temeline dayanan Analoji, yeni öğretilen bir şeyi daha önce bilinen bir şeyi betimleyerek izah etme yöntemidir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğretilmek istenen konu ya da uygulamayla benzer özelliklere sahip

olan konu veya uygulamalardan yararlanmak mümkündür (Bilgin ve Geban, 2001).

Heykel Çalışmaları / Model Gösterme (HEY): Özellikle resim ve heykel gibi eserlerin öğretiminde kullanılan, öğrencinin kendini o esermiş gibi düşünmesi, heykel ise o heykel gibi donması ve öğretim elemanının, “Sen nesen? Neyden yapıldın?” gibi soruları ile hayal güçlerine hitap ettiği bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde öğretim elemanının derse konu olan resim veya heykellerin isimlerinin öğrencilere verilmesi, her öğrencinin bu eserlere ait bilgileri araştırması ve daha sonra sınıfta çeşitli sorularla bu eserlerin isimleri tahmin etmeleri mümkündür (Gökçalp, 2016).

Haber Toplama (HBR): Basım ve yayım organlarında yer alan haberlerin toplanarak sınıf ortamında paylaşılması ve tartışılarak sonuca ulaşılması yöntemidir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde her hafta işlenecek konulara ilişkin çeşitli basım ve yayım organlarında yer alan haberleri araştırmaları ve ders esnasında bu haberleri tartışmak mümkündür (Gökçalp, 2016).

Yaratıcı Drama (DRA): Sergilenen kısa oyunlar ile anlatılmak istenenin görsel ve işitsel olarak öğrencilere aktarıldığı yöntemdir. Yüz yüze eğitimde konu ile ilgili piyeslerin belirli gruplara paylaşılması ve sınıf ortamında bu oyunların sergilenmesi mümkündür. Uzaktan öğretimde ise öğrencilerin bir araya gelerek oyun sergilemesi imkan dahilinde olmayacağından öğretim elemanının daha önce oynanmış ya da hazırlanmış bir oyunu video yardımıyla öğrencilere izletmesi mümkündür (Meşeci vd., 2012).

Beşin Fırtınası (BYN): Öğrencilerin açık fikirli olarak bir konu veya olay üzerinde düşünmelerini, olabildiği kadar çok fikir ortaya atıp problemi çözmeye çalışmalarını sağlamaya yönelik bir yöntemdir. Hem yüz yüze hem de senkron uzaktan öğretimde ele alınan konu hakkında öğrencilerin fikirlerine başvurmak mümkündür (Nakiboğlu, 2003).

TÜRKİYE’DE LİSANS DÜZEYİNDE TURİZM EĞİTİMİ

Geçmişten günümüze ilk olarak kısa süreli kurslar ve hizmet içi eğitim seminerleri ile başlayan turizm eğitimi, daha sonra ortaöğretim ve yükseköğretim düzeylerinde de verilmeye başlanmıştır (Emir vd., 2008; Kozak, 2009). Turizm eğitimi, turizmden

elde edilen gelirlerin üst seviyelere çıkmasını amaç edinen, turizm arz ve talep dengesinin kavranmasını, turistik ürün ve hizmetlerin farkına varılması, turist-çalışan ilişkilerinin geliştirilmesi ve kalifiye işgören ve yöneticilerin yetiştirilmesini amaçlayan faaliyetlerden oluşan bir süreçtir (Kültür ve Turizm Bakanlığı: 2007; Ayaz vd., 2012; Eren vd., 2013; Üzümcü, 2015).

Turizm, özellikle gelişmekte olan ülkelerde sanayinin alternatifleri ve ekonomik anlamda gelişmenin ve kalkınmanın en önemli itici güçleri arasında en büyük öneme sahiptir (Aksu ve Bucak, 2012). Bu derece önem arz eden bir sektörde istihdam edilen kişilerin kalifiye birer personel olması gerekmektedir fakat turizm eğitimi alanında yapılan çalışmalar göz önüne alındığında durumun pek iç açıcı olmadığı görülmektedir. Ünlüöner (2004), turizm eğitimi alan öğrencilerin mezuniyet sonrasında turizm sektöründe çalışma isteğinin zamanla azaldığını hatta öğrencilerin okudukları bölümden pişmanlık duyduklarını belirtmiştir. Koyuncu (2000) ve Güzel (2006) turizm eğitimi alan öğrencilerin beklentilerinin sektörle uyuşmadığını ve özellikle çalışma koşullarının öğrencilerin turizme karşı tutumlarını olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Kızılırmak (2000) ve Aymankuy ve Aymankuy (2013) sektörün ihtiyaç duyduğu işgücünü turizm eğitimi almamış olan personel ile karşıladığını, turizm eğitimi alanların ise farklı sektörlerde istihdam edildiğini vurgulamıştır. Demirer (2000) ise yöneticilerin beklentilerini inceleyerek turizm eğitimi alan öğrencilerin işletme yöneticilerin beklentilerini karşılamadığını tespit etmiştir. Demirkol ve Pelit (2002) Avrupa Birliği’ndeki ülkelerde verilen turizm eğitimi ile ülkemizdeki turizm eğitiminin karşılaştırıldığında almamız gereken bir hayli yol olduğunu savunmuştur.

Turizmde lisans düzeyinde eğitim üzerinde yapılan araştırmalar fakülte ve yüksekokullarda verilen eğitimin amacına ulaşamadığını işaret etmektedir (Birdir, 2002; Uzun, 2009; Halis ve Aydın, 2010). Turizm alanında nitelikli işgören yetiştirmeyi hedefleyen kurumlarda verilen eğitimin gerek araştırmacılar gerekse işletme yöneticileri tarafından eleştirilmesine çözüm olarak aktif öğrenme yöntem ve teknikleri faydalı olabilecektir. Aktif öğrenme tekniklerinin uygulanmasıyla birlikte öğrenciler sektöre karşı olan önyargılarını kırabilecek ve bu da onların farklı sektörlerde

istihdam edilme oranını düşürecektir. Aynı zamanda işletme yöneticilerinin beklentilerini karşılayabilen çözüm odaklı ve öğrenmeye açık nitelikli işgören yetiştirilmesi sağlanacaktır. Çeşitli aktif öğrenme teknikleriyle turizmde karşılaşılabilecek sorunların öğrencilerin zihninde daha iyi yer edinebilmesi ve bu sorunlarla başa çıkabilme yöntemlerinin uygulamalı olarak gösterilmesi öğrencilerin beklentilerinin sektörle uyuşmasında ve turizmde çalışma isteğinin zamanla azalmasının önüne geçilmesinde faydalı olacaktır.

TURİZM EĞİTİMİNDE AKTİF ÖĞRENME

Wolfe (2006), turizm eğitiminde uygulanabilecek çeşitli aktif öğrenme yöntemleri olduğunu belirterek aktif öğrenme yöntemlerinin sınıflarda neden uygulanması gerektiği belirtmiş ve uygulamaya başlamak birtakım değerlendirmelerde bulunmuştur. Berger (2010), turizm öğrencilerinin özellikle antik efsaneler ve mitlerin öğretiminde aktif öğrenme tekniklerinin kullanılabilceğini savunarak, aktif öğrenme yöntemlerinden biri olan oyunlara bir örnek vererek oyun kuralları ve ilerleyişi hakkında bilgiler sunmuştur. Benzer şekilde Zapalska ve arkadaşları (2003) da eğitici oyunların turizm eğitimi alan öğrencilerin eleştirel düşünme ve karar verme yetilerini geliştirerek turizm sektörünün doğasını anlamalarına olanak sağladığını belirtmiştir. Kim ve arkadaşları (2015) ve Leonard Jr. ve Cook (2010), projeye dayalı öğrenme yönteminin özellikle öğrencilerin karar verme yetilerini geliştirdiğini özellikle turizm planlaması ve gelir yönetimi gibi konularda sadece teorik bilgilerin karar verme yetisinin gelişiminde etkili olmayacağını savunmuştur. Chen ve Mo (2013), tur rehberlerinin eğitiminde kullanılan turistik mekanların (sit alanlarının) üç boyutlu gösterimi yöntemi ile anlatım ve görselliğin birleşerek öğrencilerin anlamlı öğrenmelerine olanak sağladığını belirtmiştir.

Turizm eğitimindeki sorunlara ışık tutmak amacıyla yapılan araştırmalar turizm eğitiminin ile sektörün beklentileri arasındaki farklılığa işaret etmektedir (Avcıkurt, 2000; Aymankey ve Aymankey; 2013; Bayraktaroğlu, 2013). Sektörün kalifiye işgören ihtiyacının giderilmesinin hayati öneme sahip olduğu ve bunun önüne geçilebilmesi adına atılacak en büyük adımın da teorik ve pratiğin eş zamanlı olarak verilmesi olduğu görülmektedir. Bu bağlamda aktif öğrenme yöntem

ve tekniklerinin kullanılması bu ihtiyacı karşılayabilecektir. Yapılan araştırmalar neticesinde turizmde aktif öğrenme yöntemlerinin birçoğu kullanılmadığını göstermektedir. Sektörün ihtiyacı olan nitelikli işgörenlerin yetiştirilmesinde eğitim kurumlarının birtakım sorunlarının olduğu, turizmden mezun olan öğrencilerin farklı sektörlerde istihdam edildiği ve öğrencilerin aldıkları eğitim ve sektörde beklentileri arasında büyük farkların olduğu gibi eleştirilerin önüne geçilmesi ve mesleki eğitimin niteliğinin artırılması adına aktif öğrenme yöntem ve tekniklerine başvurulması gerekmektedir.

YÖNTEM

Turizm eğitime yönelik özellikle uygulama tarafından gelen eleştirilerin önüne geçilebilmesi için alternatif öğretim yöntemlerinin mevcut müfredata uyumlaştırılarak, öğretimde özellikle aktif yöntemlerin tercih edilmesi, eğitimin niteliğini arttırabilecektir. Müfredatta bulunan derslere yönelik bu alternatif öğretim yöntemlerine ilişkin yapılacak değerlendirmeler, öğretim elemanlarının kendi derslerinde aktif öğrenme yöntemlerinden hangi alternatif öğretim yöntemlerini tercih edebileceklerine karar vermede kullanılabilecektir.

Çalışmanın amacı, lisans düzeyinde turizm rehberliği ve turizm işletmeciliği eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının müfredatlarında yer alan derslerde aktif öğrenme yöntemlerinden hangisinden/hangilerinden yararlanılabileceğini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda ÖSYM'nin 2019 yükseköğretim programları ve kontenjanları kılavuzunda yer alan bu bölümlerin ders müfredatları üniversitelerin ilgili sayfalarından edinilerek ders isimleri belirlenmiştir (OSYM, 2019). İncelenen müfredatlar doğrultusunda dersler listelenerek aktif öğrenme yöntemlerinden hangilerinin bu derslerde uygulanabileceği incelenmiştir. Bu inceleme 3 aşamada gerçekleşmiştir. Birinci aşamada hangi üniversitelerde hangi bölümler olduğu belirlenmiştir. İkinci aşamada lisans düzeyinde ilgili bölümlerde eğitim veren üniversitelerin ilgili sayfalarına erişilerek bölümlerde yer alan dersler belirlenerek tablolar oluşturulmuştur. Tablolar oluşturulurken üniversitelerin web sayfalarından elde edilen ders isimleri arasında bazı ders isimlerinde benzerlikler saptanmıştır. Bu benzerliklerin üzerine gidilerek ders içerikleri

incelenmiş ve benzer ders isimleri içeriklerinin aynı olması sebebiyle tek başlık altında listelenmiştir. Üçüncü aşamada listelenen derslerin içerikleri incelenerek aktif öğrenme yöntemlerinden hangilerinin uygulanabileceği içerik analizi yöntemi ile saptanmaya çalışılmıştır. İçerik analizinde Yıldırım ve Şimşek (2004)'in belirtmiş olduğu daha önceden belirlenmiş kavramlara (aktif öğrenme teknikleri) göre kodlama tekniği uygulanmıştır. Önceden belirlenmiş kavramlara göre kodlama yapılırken listelenen derslerin yüz yüze eğitim ve senkron (eş zamanlı) uzaktan öğretim olarak verilmesi durumu dikkate alınırken asenkron (eş zamansız) verilmesi durumu dikkate alınmamıştır. Kodlama sonrasında elde edilen veriler sayma yöntemi ile analiz edilmiştir. Sayma yöntemi her tablo için yatay ve dikey olarak tekrarlanmıştır. Yatay sayma işlemi ile hangi derste kaç farklı aktif öğrenme yöntemi uygulanabileceği hesaplanırken dikey sayma işleminde ise hangi aktif öğrenme yönteminin bölümde verilen derslerde daha fazla uygulanabileceği hesaplanmıştır.

Çalışmada turizm rehberliği ve turizm işletmeciliği bölümleri ele alınırken gastronomi ve mutfak sanatları bölümleri ve rekreasyon ve animasyon bölümlerine yer verilmemiştir. Bunun sebebi turizm rehberliği ve turizm işletmeciliği bölümlerinin yapılanmasının uzun zamandır gerçekleşmiş olmasıdır. Rekreasyon ve animasyon bölümleri henüz yapılanmasını tamamlayamadığı ve halihazırda bölümün mezunu olmadığı göz önüne alınarak araştırma dışı bırakılmıştır. Gastronomi ve mutfak sanatları bölümleri ise, farklı üniversitelerde farklı uygulamalara tabii olduğu ve kimi üniversitelerin uygulama laboratuvarlarının olmaması var ise de tamamlanmamış ya da aktif durumda olmadığı göz önüne alınarak araştırma kapsamına dahil edilmemiştir.

BULGULAR

İlgili programlarda verilen derslerin içeriklerin analizinden elde edilen bulgular tablolar üzerinde belirtilmiştir.

Tablo 1. Turizm Rehberliği Alan Dersleri ve Uygulanabilecek Aktif Öğrenme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

TURİZM REHBERLİĞİ ALAN DERS ADLARI*	P D Ö	P T Ö	G Ö Y	S C	G G	K E Ş	B U L	B E N	H E Y	H B R	D R A	B Y N	TOPLAM
1. Genel Turizm			*				*	*		*		*	5
2. Turist Rehberliği		*	*	*	*		*	*		*		*	8
3. Seyahat İşletmeciliği ve Tur Operatörlüğü	*			*			*		*	*		*	5
4. Türkiye'nin Turistik Değerleri				*	*					*		*	4
5. Türkiye Fiziki ve Beşeri Coğrafyası				*	*					*		*	4
6. Türkiye Ekonomisi				*			*		*	*		*	4
7. Turizm Pazarlaması	*	*		*		*	*	*	*	*	*	*	9
8. AB ve Turizm				*		*	*		*	*	*	*	6
9. Uluslararası Turizm Hareketleri				*					*		*	*	3
10. Turizm Ekonomisi	*			*					*		*	*	4
11. Turizmde Tanıtım ve Satış Geliştirme	*	*		*		*	*	*	*	*	*	*	9
12. Otel İşletmeciliği	*	*		*		*	*		*		*	*	7
13. Turizm Politikası ve Planlaması	*	*		*		*	*		*	*	*	*	8
14. Güncel Turizm Sorunları	*			*		*	*		*		*	*	6
15. Müze Rehberliği		*	*	*	*				*	*	*	*	8
16. Turizm Sosyolojisi				*			*	*		*	*	*	6
17. Turizm Mevzuatı ve Turist Hakları	*			*		*			*	*	*	*	6
18. Özel İlgili Turizmi				*		*	*		*		*	*	5
19. Turizm Rehberliğinde Uzmanlaşma				*	*			*	*	*	*	*	6
20. Turizmde Sosyal Davranış ve Protokol Kuralları	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	10
21. Tur Planlaması ve Yönetimi	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	9
22. Rekreasyon ve Animasyon	*	*	*	*	*	*	*		*	*	*	*	8
23. Turizmde Etik	*	*		*		*	*	*	*	*	*	*	9
24. Türk ve Dünya Mutfakları				*					*		*	*	3
25. Dünya Coğrafyası ve Seyahat Destinasyonları				*	*				*		*	*	4
TOPLAM	12	9	4	25	7	9	15	12	2	25	11	25	

*ÖSYM 2019 Yerleştirme Kılavuzunda “Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği” başlığı altındaki lisans programları da burada değerlendirilmiştir.

Tablo 1’de üniversitelerin Turizm Rehberliği programlarında doğrudan turizmi konu edinen bütün alan dersleri 25 farklı isimden oluşmaktadır. Burada sıralanan tüm derslerde ortak olarak soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği bütün dersler için ortak uygulanabilecek yöntemler olarak

karşımıza çıkmaktadır. Ortak tekniklerin ardından en fazla uygulanabilecek teknik, 15 farklı ders için de uygulanabilecek olan buldurma (Sokrates) yöntemidir. Ayrıca, Turizmde Sosyal Davranış ve Protokol Kuralları dersi aktif öğrenme tekniklerinin en fazla uygulanabileceği alan dersidir.

Tablo 2. Turizm Rehberliği Bölümünde Farklı Alanlardan Verilen Dersler ve Uygulanabilecek Aktif Öğrenme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

TURİZM REHBERLİĞİ BÖLÜMÜNDE FARKLI ALANLARDAN VERİLEN DERSLER *	P D Ö	P T Ö	G Ö Y	S C	G G	K E Ş	B U L	B E N	H E Y	H B R	D R A	B Y N	TOPLAM
1. Genel Sağlık Bilgisi ve İlk Yardım	*	*	*	*		*	*	*		*		*	9
2. Mesleki Yabancı Dil	*	*		*			*	*		*	*	*	8
3. İkinci Yabancı Dil	*	*		*			*	*		*	*	*	8
4. Bilgisayar		*	*	*						*	*	*	5
5. Anadolu Medeniyetleri				*	*				*	*	*	*	6
6. Arkeoloji				*	*				*	*	*	*	6
7. Yönetim-Organizasyon	*	*		*	*	*	*	*		*	*	*	9
8. Sanat Tarihi				*	*				*	*	*	*	6
9. Türk Tarihi ve Sanatı				*	*				*	*	*	*	6
10. Antik Yerleşimler				*	*			*		*	*	*	6
11. Dinler Tarihi				*	*		*		*	*	*	*	7
12. Anadolu Mitolojisi				*	*	*	*	*	*	*	*	*	9
13. Halkla İlişkiler	*	*		*		*	*	*		*	*	*	9
14. Topluma Hizmet Uygulamaları	*	*	*	*	*			*		*	*	*	8
15. Türkiye Flora ve Faunası				*	*					*	*	*	4
16. Antikçağda Günlük Yaşam				*	*			*	*	*	*	*	7
17. İkonografi				*	*			*	*	*	*	*	7
18. Bireylerarası İletişim	*	*	*	*	*	*	*	*		*	*	*	10
19. Dünya Uygarlık Tarihi				*	*					*	*	*	4
20. Yaratıcı Drama		*	*	*	*			*		*	*	*	7
TOPLAM	7	9	5	20	11	5	8	12	8	20	17	20	

*ÖSYM 2019 Yerleştirme Kılavuzunda “Seyahat İşletmeciliği ve Turist Rehberliği” başlığı altındaki lisans programları da burada değerlendirilmiştir.

Tablo 2’de üniversitelerin Turizm Rehberliği programlarında farklı alanlardan verilen ve dolaylı olarak turizm eğitimine etki eden bütün dersler 20 farklı isimden oluşmaktadır. Burada sıralanan tüm derslerde ortak olarak soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği ortak

uygulanabilecek yöntemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanında 17 farklı derste yaratıcı drama yönteminin kullanılacağı görülmektedir. Ayrıca, Bireylerarası İletişim dersi aktif öğrenme tekniklerinin en fazla uygulanabileceği derstir.

Tablo 3. Turizm İşletmeciliği Alan Dersleri ve Uygulanabilecek Aktif Öğrenme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ ALAN DERSLERİ	P D Ö	P T Ö	G Ö Y	S C	G G	K E Ş	B U L	B E N	H E Y	H B R	D R A	B Y N	TOPLAM
1. Genel Turizm				*			*	*		*		*	5
2. Turizm Ekonomisi				*						*		*	3
3. Ağırlama Endüstrisine Giriş	*	*	*	*	*		*	*		*	*	*	9
4. Kat Hizmetleri İşlemleri	*	*	*	*	*					*	*	*	8
5. Önbüro İşlemleri	*	*	*	*	*					*	*	*	8
6. Turizm Pazarlaması	*	*		*	*	*	*	*		*	*	*	9
7. Konaklama İşletmeleri Yönetimi	*	*		*	*					*	*	*	7

8. Konaklama İşletmelerinde Bilgi İşlem Teknolojileri			*	*						*	*	4
9. Turizm Sosyolojisi	*			*			*	*		*	*	7
10. Yiyecek İçecek Servis Teknikleri	*	*	*	*	*					*	*	8
11. Turizmde Güncel Sorunlar	*			*	*					*	*	6
12. Turizm Coğrafyası				*						*	*	3
13. Turizmde Etik	*			*	*	*	*	*	*	*	*	8
14. Yiyecek İçecek Maliyet Kontrolü	*	*	*	*			*			*	*	8
15. Turizm İşletmelerinde Satış Yönetimi	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	8
16. Uluslararası Mutfak				*						*	*	3
17. Kongre Fuar Yönetimi	*	*		*						*	*	6
18. Turizm Mevzuatı				*						*	*	3
19. Yiyecek İçecek Hizmetleri Otomasyonu			*	*	*					*	*	5
20. Banket Satış ve Organizasyonu		*		*			*			*	*	6
21. Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü	*			*			*			*	*	6
22. Özel İlgi Turizmi				*		*	*	*	*	*	*	6
23. Rekreasyon				*	*	*	*	*	*	*	*	7
24. Uluslararası Turizm Hareketleri				*						*	*	3
25. Sürdürülebilir Turizm	*	*		*	*	*	*	*	*	*	*	9
26. Havaalanı İşletmeciliği				*						*	*	3
27. Yer Hizmetleri				*			*			*	*	5
28. Marina İşletmeciliği				*						*	*	3
29. Yiyecek Üretim Sistem ve Teknikleri			*	*	*					*	*	5
30. Turizmde Vaka Analizleri	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	10
31. E-Pazarlama			*	*			*	*	*	*	*	7
32. Online Seyahat Acentacılığı			*	*	*	*	*	*	*	*	*	7
33. Konaklama İşletmelerinde Dekorasyon	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	10
TOPLAM	16	13	12	33	8	6	12	17	0	33	22	33

Tablo 3'te üniversitelerin Turizm İşletmeciliği programlarında verilen alan dersleri 33 farklı isimden oluştuğu görülmektedir. Burada sıralanan tüm derslerde de Turizm Rehberliği programlarında olduğu gibi ortak olarak soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği ortak uygulanabilecek yöntemler

olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra ise Yaratıcı Drama tekniği 22 ders için de uygulanabilecek ortak tekniktir. Ders bazında bakıldığında da Turizmde Vaka Analizleri ve Konaklama İşletmelerinde Dekorasyon dersleri aktif öğrenme tekniklerinin en fazla uygulanabileceği dersler olarak belirlenmiştir.

Tablo 4. Turizm İşletmeciliği Bölümünde Farklı Alanlardan Verilen Dersler ve Uygulanabilecek Aktif Öğrenme Yöntemlerine İlişkin Bulgular

TURİZM İŞLETMECİLİĞİ BÖLÜMÜNDE FARKLI ALANLARDAN VERİLEN DERSLER	P D Ö	P T Ö	G Ö Y	S C	G G	K E Ş	B U L	B E N	H E Y	H B R	D R A	B Y N	TOPLAM
1. Davranış Bilimlerine Giriş	*			*				*		*	*	*	5
2. Mesleki Yabancı Dil	*	*		*			*	*		*	*	*	8
3. 2. Yabancı Dil	*	*		*			*	*		*	*	*	8
4. İşletme Bilimlerine Giriş				*						*	*	*	3
5. Muhasebe				*						*	*	*	3
6. Genel Pazarlama	*	*		*		*	*	*		*	*	*	9
7. Temel Hukuk	*			*						*	*	*	4
8. Yönetim ve Organizasyon	*	*		*		*	*	*		*	*	*	9
9. Beslenme İlkeleri ve Menü Planlama	*	*	*	*		*	*	*		*	*	*	10
10. Örgütsel Davranış	*	*		*		*		*		*	*	*	8
11. Anadolu Uygarılıkları				*	*					*	*	*	5
12. Bilgisayarlı Muhasebe		*	*	*						*	*	*	5
13. Toplum Hizmet Uygulamaları	*	*		*			*	*		*	*	*	8
14. Tüketici Davranışları	*			*						*	*	*	5
15. Finansal Matematik				*						*	*	*	3
16. Çağdaş Yönetim Teknikleri	*	*		*		*	*	*		*	*	*	8
17. Müşteri İlişkileri Yönetimi	*			*		*	*	*		*	*	*	8
18. Yönelim Yönetimi	*			*				*		*	*	*	6
19. Finansal Yönetim	*			*				*		*	*	*	6
20. Halkla İlişkiler	*	*		*		*	*	*		*	*	*	9

21. Hijyen ve Sanitasyon		*	*	*	*		*	*		*	*	*	9
22. Stratejik Yönetim	*	*		*				*		*	*	*	7
23. İnsan Kaynakları Yönetimi	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	9
24. İstatistik				*				*		*	*	*	4
25. Reklamcılık		*		*			*	*		*	*	*	7
26. Sosyal Psikoloji				*			*	*		*	*	*	6
27. Yönetim Muhasebesi				*						*	*	*	3
28. Girişimcilik				*			*	*		*	*	*	6
29. Kriz Yönetimi	*	*	*	*		*	*	*	*	*	*	*	9
30. Kariyer Yönetimi	*			*			*		*	*	*	*	6
31. Yatırım Proje Analizi	*	*	*	*			*		*	*	*	*	8
32. Ticari Matematik				*					*	*	*	*	3
33. İlk Yardım	*	*	*	*			*	*	*	*	*	*	8
34. Temizlik Teknolojisi			*	*	*				*	*	*	*	6
35. E-Pazarlama			*	*			*	*	*	*	*	*	7
36. Lojistik Yönetim	*	*		*			*		*	*	*	*	6
37. Ses Sistemleri	*	*		*		*	*		*	*	*	*	8
38. İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku	*			*					*	*	*	*	4
39. Etkinlik Yönetimi	*	*	*	*			*		*	*	*	*	7
TOPLAM	22	19	7	39	3	9	19	26	0	39	27	39	

Tablo 4 incelendiğinde üniversitelerin Turizm İşletmeciliği programlarında farklı alanlardan verilen ve dolaylı olarak turizm eğitimine etki eden bütün dersler 39 farklı isim altında toplanmaktadır. Burada sıralanan tüm derslerde de soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği ortak uygulanabilecek yöntemler olarak karşımıza çıkmaktadır. Daha sonra ise Yaratıcı Drama tekniği 27 ders için de uygulanabilecek ortak tekniktir. Ders bazında bakıldığında da Beslenme İlkeleri ve Menü Planlama dersi aktif öğrenme tekniklerinin en fazla uygulanabileceği ders olarak belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Turizm eğitimi alan öğrencilerin mezun olduktan sonra farklı sektör ve iş kollarına yönelmeleri verilen eğitimin benimsenmemesi veya öğrencilerin almış oldukları eğitim boyunca kendilerini turizm sektörüne yakın hissedememeleri anlamını taşımaktadır. Bunun en temel nedenleri arasında geleneksel eğitim sisteminin varlığı sayılabilir. İşletme yöneticilerinin ilk kez istihdam ettiği lisans mezunu çalışanların niteliklerini eksik görmeleri, eğitimi tamamlamamış olmaları yönündeki görüşler ise, eğitimin niteliklerinin sorgulanması veya eğitim yöntem ve tekniklerinin yetersizliği gibi eleştirileri beraberinde getirmektedir. Bu eleştirilerin en aza indirgenmesi ya da ortadan kaldırılması adına ortaya konabilecek en somut çözüm aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin benimsenmesidir. Böylelikle öğrenciler teorik ve pratiği aynı anda görebilecektir. Bu da öğrencilerin turizme yönelik önyargı ve çekincelerini ortadan kaldırarak mezuniyet sonrasında farklı sektör ve iş

kollarına yönelmelerin önüne geçecektir. Aynı zamanda verilen eğitimin çeşitli aktif öğrenme yöntemleri ile desteklenmesiyle birlikte öğrenciler, turizmde karşılaşılabilecek sorunlar ve çözümlerini daha iyi algılayabilecek ve daha analitik yaklaşımlar geliştirebilecektir.

Turizm Rehberliği programlarında verilen alan dersleri için ortak olarak uygulanabilecek soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği ile rehber adayları tur esnasında gruptakilerin ilgilerini çekebilecek sorular sorma becerisini geliştirecek, turizmdeki güncel konu ve eğilimleri takip ederek gruptakilere en güncel konular hakkında bilgiler verebilecek, tur esnasında oluşan bir sorunla başa çıkma yollarını daha iyi analiz edebilecektir. Ayrıca buldurma yöntemi ile eğitim almış bir rehber, tur esnasındaki bazı konuların anlatımında, bu yöntemi gruptakilere uygulayarak verilmesi planlanan bilgiye grubun ulaşmasını sağlayarak daha eğlenceli bir iletişim kurabilecektir. Gerek alan dersleri gerekse diğer dersler içerisinde en fazla uygulanabilecek olan yaratıcı drama tekniği ile rehberler tur esnasında durağan geçen zamanları daha eğlenceli hale getirebilecek, örneğin mitolojik bir hikâyeyi daha ilgi çekici kılabilirler şekilde anlatabilecektir. Turizmde sosyal davranış ve protokol kuralları ve bireyler arası iletişim gibi derslerde en fazla aktif öğrenme yönteminin uygulanabildiği derslerde bu yöntemlerin kullanılması sayesinde, ülkemizin elçisi konumundaki rehberler grup üyeleri ile daha iyi ilişkiler kurabilecek ve ülke imajına olumlu katkılar sağlayabilecektir.

Turizm işletmeciliği programlarında bütün dersler için ortak olarak uygulanabilecek soru-cevap tekniği, haber toplama tekniği ve beyin fırtınası tekniği ile geleceğin turizm yöneticileri başarı yolunda doğru soruları sormayı, analitik cevaplar vermeyi/almayı, güncel konuların gidişatını, gelecek eğilimlerin yönünü daha iyi analiz edebilecektir. Turizm rehberliği programında olduğu gibi bu programda da yaratıcı drama yöntemi hemen her derste uygulanabilecek yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitimi yaratıcı drama yöntemi ile pekiştiren öğrenciler aynı zamanda bu yöntemi daha sonra turistler üzerinde de deneyebilecek rekreasyonel faaliyetlerin şekillenmesinde kabul edilebilir fikir ve görüşlerini sunabilecek, çeşitli senaryolar ortaya koyabilecek hatta eğlence amaçlı çeşitli faaliyetlerde rol dahi alabilecektir. Ayrıca beslenme ilkeleri ve menü planlama derslerinde uygulanan maksimum düzeyde aktif öğrenme yöntemi sayesinde geleceğin F&B ve mutfak yöneticileri, menülerin planlanmasında daha sağlıklı ve konuklar tarafından beğeni alan aynı zamanda daha düşük maliyetli menülere imza atacaktırlar.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Aktif öğrenme yöntemleri, Batı ülkelerinde uzun zamandır kullanılan ve eğitim-öğretimde önemli yere sahip olan bir uygulamadır. Birçok alanda kullanılan bu yöntem ile öğrencilerin daha nitelikli eğitim almaları amaçlanmaktadır. Ülkemizde ise geleneksel eğitim-öğretim tekniklerinin artık yetersiz kaldığı her geçen gün daha da netleşmektedir. Bunun farkında olan öğretim elemanları kendi öğretim teknik ve yöntemlerinde değişikliklere yönelmektedir.

Geleneksel eğitimin aksine öğrencinin sınıf içerisinde daha aktif rol alması öğrenim kazanımlarının daha yüksek olması anlamına gelmektedir. Geleneksel öğretim yöntemlerinde çoğunlukla pasif durumda olan öğrencinin yerine neyi, nasıl, ne kadar öğrenmesi gerektiğine öğrencinin yön verdiği aktif öğrenme yöntemleri, eğitim kurumlarının daha nitelikli sektör elemanları yetiştirmesinde önemli rol oynamaktadır.

Geçmişten günümüze hemen her platformda dile getirilen alaylı-mektepli çatışması ve bu tartışmaların özüne inildiğinde mekteplilerin aldıkları eğitimde sadece teorik bilginin yer aldığına dair söylemler, doğrudan geleneksel

eğitim yöntemlerine yapılan bir eleştiridir. Tabii ki, bu durum her sektör için geçerli değildir fakat özellikle hizmet sektörüne yönelik haklı bir eleştiri niteliğindedir. Turizm endüstrisi, hizmet sektörü içinde yer alan en önemli endüstrilerden biridir. Özellikle, turizm endüstrisinin emek-yoğun bir yapıya sahip olması göz önüne alındığında; emek gerektiren işlerin öğretiminde teorik eğitimden ziyade pratik uygulamaların öğrencinin zihninde daha iyi yer edeceği aşikârdır.

Günümüz koşulları göz önüne alındığında, ilk etapta 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılı için alınan önlemlerin devam eden eğitim-öğretim yıllarında da devam edebileceği kanısı oluşmaktadır. YÖK tarafından örgün öğretimde uzaktan öğretimle verilebilecek asgari ders oranının %10 olarak şiddetle tavsiye edilmesi gerek devlet gerekse vakıf üniversitelerinde gerekli dijital altyapının oluşturulması, pandeminin seyrine göre gerekli görüldüğü koşullarda bütün derslerin dijital ortamda verilebilmesine zemin hazırlığı niteliğindedir. Aynı zamanda örgün öğretimde uzaktan öğretimle verilebilecek maksimum ders oranlarının %30'dan %40'a çıkarılması da bu hazırlığı pekiştirir niteliktedir (YÖK, 2020d). Dolayısıyla gelecek eğilimlere bakıldığında teorik eğitimin güçlendiği pratiğin ise zayıfladığı bir eğitim-öğretim sistemine doğru bir yönelim söz konusudur. Bu durum öğrencilerin edindikleri teorik bilgilerin pratiğe dökülmesinde yaşanan zorlukların daha da artmasına sebep olabilecektir. Teori ile birlikte uygulamaların da güçlenmesi adına uzaktan senkron öğretimde aktif öğrenme yöntemlerinin benimsenmesi/teşvik edilmesi hayati öneme sahiptir.

William Arthur Ward, öğretmenleri “*Sıradan öğretmen anlatır. İyi öğretmen açıklar. Yetenekli öğretmen yapar ve gösterir. Büyük öğretmen esin kaynağı olur.*” şeklinde sınıflamıştır. Bu sınıflamada gerek yüz yüze gerekse uzaktan öğretim baz alındığında sıradan öğretmenler ve iyi öğretmenler geleneksel eğitim sistemini temsil ederken yetenekli öğretmenler, aktif öğrenme yöntemlerini benimseyenleri temsil etmektedir. Büyük öğretmenler ise içinde bulunduğu her koşulu öğrencilerin lehine çevirebilen, onlara ilham kaynağı olabilenleri temsil etmektedir. Bu sınıflamadan hareketle gerek yüz yüze gerekse uzaktan öğretimle verilen derslerde, öğretim elemanlarının yetenekli öğretmenler olmaktan

ziyade büyük öğretmenler olmak yolunda kendilerini geliştirmeleri özellikle uzaktan öğretimde öğrencilerin yaratıcılıklarını tetikleyen, onlara çeşitli uygulamalarla teorik bilgiyi kalıcı kılan ve öğrencileri pasif dinleyici olmaktan uzaklaştıran yöntemleri kullanmaları gerekmektedir.

Bu bağlamda geliştirilen bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Eğitim – öğretim müfredatları yeniden gözden geçirilerek başta alan dersleri olmak üzere aktif öğrenme yöntemlerinin uygulanabileceği dersler belirlenmelidir.
- Fakülte/Yüksekokul yönetimleri, öğrencilerin teorik olarak aldıkları eğitimin pratiğe dökülmesine olanak sağlayan öğretim yöntemlerini teşvik etmelidir.
- Özellikle alan derslerinde aktif öğrenme yöntemlerinin en az biri kullanılmalıdır.
- Dersin içeriğine göre, farklı aktif öğrenme yöntemlerinin bir arada kullanımı öğrencilerin verilen bilgiyi işlemede daha büyük kolaylık sağlayabilecektir.
- Farklı aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılmasıyla birlikte öğrenciler, var olan sorunun çözümünde farklı bakış açıları geliştirebilecek ve çözüm odaklı yaklaşımı benimseyebilecektir.
- Aktif öğrenme yöntemleri, derste verilen teorik bilgilerin gerçek yaşamda ve kariyer hayatında kullanılması arasındaki bağlantının kurulması için faydalı olacaktır.
- Teorik bilgilerin aktif öğrenme teknikleri kullanılarak sınıf/laboratuvar ortamında pratiğe dökülmesi ile birlikte sektördeki mektepli-alaylı çatışmasının giderek azalacaktır. Böylelikle, turizmde uzun zamandır yer edinmiş, alt kademelerden başlayarak belirli bir noktaya gelmiş “alaylı” kişilere karşı turizm eğitimi almış ve daha sonra turizm adım atmış “mektepli” kişiler çalışma yaşamının ilk zamanlarında karşılaşılabilecekleri durum/sorun/olaylara karşı hazırlıklı olabilecek ve üst düzey yöneticilere kendilerini daha kolay ispatlayabileceklerdir.
- İçerisinde bulunduğumuz pandemi döneminde uzaktan öğretimle verilen teorik derslerin daha ilgi çekici kılınması, öğrencilerin merakını cezbedebilecek, öğrenme iştahlarını tetikleyecek yöntem ve tekniklerin kullanılması

büyük önem arz etmektedir. Bu sayede öğrenciler senkron uzaktan öğretim derslerine daha fazla ilgi gösterecektir.

- Öğrenciler bazen zaman kısıtı olduğu için bazen de istemediklerinden dolayı senkron uzaktan öğretime katılmamaktadır. Bu sebeple üniversiteler senkron olarak işlenen dersleri veri tabanlarına yüklenmekte ve öğrencinin dilediği zamanda izlemesine imkân tanımaktadır. Senkron derslerde aktif öğrenme yöntemlerinin kullanılması, dersi daha sonra izleyen öğrencilerin eş zamanlı derslere katılım isteklerini artıracaktır. Böylelikle öğrencilerin kayıtları izlemekten ziyade senkron derslere maksimum düzeyde katılımı sağlanabilecektir.
- İçinde bulunduğumuz çağda internet, kütüphanelerin yerini almış durumdadır. Hem daha hızlı hem de daha güncel bilgilerin bulunması açısından internet, öğrencilerin bilgiyi elde etme aşamasında ilk başvurdukları mecradır. Bir başka deyişle öğrenciler, interaktif ortamlardan elde edilen bilgilere daha aşina olduğu söylenebilir. Dolayısıyla öğreticilerin kendilerini bu alanda geliştirmeleri, öğrencilerin öğrenme isteğinde bulunabilecekleri hemen her bilgiyi ve uygulamayı onlara sunabilecek kapasiteye ulaşmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akar, F., (2006), *Buluş Yoluyla Öğrenmenin İlköğretim İkinci Kademe Matematik Dersinde Öğrencilerin Akademik Başarılarına Etkisi*, ((Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)), Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Akay, Y. ve Kocabaş, A., (2013), The Views of Primary School Teachers about How They Perceive Active Learning, *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 46(2), 91-110.
- Akbulut, G., (2004), Coğrafya ve Aktif Öğrenim Yöntemleri, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 65-77.
- Akdemir, Ö. ve Memiş, A. (2008), Temel Bilgisayar Dersinde Gösterip Yaptırma ve Probleme Dayalı Öğrenme Yöntemlerinin Öğrencilerin Akademik Başarıya Etkilerinin İncelenmesi, *Çağdaş Eğitim*, 349, 16-22.

- Aksu, M. ve Bucak, T., (2012), Mesleki Turizm Eğitimi, *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Albrecht, J. N. (2012), Authentic Learning and Communities of Practice in Tourism Higher Education, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 12(3), 260-276
- Alım, M. ve Gül, M., (2013), Beyin Fırtınası Tekniğinin Coğrafi Kavramların Öğretimi ve Kalıcılığı Üzerindeki Rolü (Erzurum Örneği), *Doğu Coğrafya Dergisi*, 18(30), 357-368.
- Arıcı, N. ve Kıdımın, E., (2008), Mesleki ve Teknik Orta Öğretimde Probleme Dayalı Öğrenme Yönteminin Akademik Başarıya ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(1), 44-53.
- Ashton-Hay, S., (2005), Drama: Engaging all Learning Styles, *In Proceedings 9th International INGED (Turkish English Education Association) Conference*, Economics and Technical University, Ankara.
- Aşıroğlu, S., (2014), *Aktif Öğrenme Temelli Fen ve Teknoloji Dersi Etkinliklerinin 5. Sınıf Öğrencilerinin Problem Çözme Becerileri ve Başarıları Üzerindeki Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Avcıkurt, C. (2000). Education and Training in Tourism in Turkey: Problems and Prospects. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 282-297.
- Ayaz, N., Yeşiltaş, M. ve Türkmen, F., (2012), Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizme Bakış Açıları ve Algıları Üzerine Bir Araştırma, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 103-112.
- Aydede, M. N. ve Matyar, F., (2009), Fen Bilgisi Öğretiminde Aktif Öğrenme Yaklaşımının Bilişsel Düzeyde Öğrenci Başarısına Etkisi, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(1), 115-1127.
- Aydede, M. N., (2009), *Aktif Öğrenme Uygulamalarının Öğrencilerin Kendi Kendine Öğrenme ve Eleştirel Düşünme Becerileri ile Öz Yeterlilik İnançlarına ve Erişilerine Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aydede, M. Nur ve Kesercioğlu, T., (2012), Aktif Öğrenme Uygulamalarının Öğrencilerin Kendi Kendine Öğrenme Becerilerine Etkisi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 37-49.
- Aydın, M. Z., (2001), Aktif Öğretim Yöntemlerinden Buldurma (Sokrates) Yöntemi, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 5(1), 55-80.
- Aymankuy, Y. ve Aymankuy, Ş., (2013), Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Sektördeki Kariyer Beklentileri (Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği), *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Aytan, T., (2011), *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bayazit, İ., (2011), Öğretmen Adaylarının Matematik Öğretiminde Analoji Kullanımları Konusundaki Görüş ve Önerileri, *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 139-158.
- Bayraktaroğlu, E. (2013), *Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanakları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Berger, A. A., (2010), Teaching Tourism Students with Games and Learning Activities, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 10(1), 86-94.
- Bilgi, M. G., (2010), Ortaöğretim Kurumlarında Coğrafya Dersi Kapsamındaki Çevre Konularının Öğretiminde Aktif Öğretim Yöntemlerinin Rolü, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(1), 271-290.
- Bilgin, İ. ve Geban, Ö., (2001), Benzeşim (Analoji), Yöntemi Kullanarak Lise 2. Öğrencilerinin Kimyasal Denge Konusundaki Kavram Yanılgılarının Giderilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 26-32.
- Birdir, K. (2002), Turizm İşletmeciliği Alan Lisans Öğrencilerinin Turizm Endüstrisinde Çalışmayı Tercih Etmemelerinin Temel Nedenleri: Bir Nominal Grup Tekniği Araştırması. *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*, 11-13 Aralık, Ankara, 495-504.
- Chen, Y. ve Mo, H., (2013), Users’ Perspectives on and Learning Effectiveness of Tour-Guide

- Training Courses With 3D Tourist Sites, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 13(4), 374-390.
- Conceição, S. C. O. ve Skibba, K. A. (2008), Experiential Learning Activities for Leisure and Enrichment Travel Education: A Situative Perspective, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 7(4), 17-35.
- Çelik, S., Şenocak, E., Bayrakçeken, S., Taşkesenligil, Y. ve Doymuş, K., (2005), Aktif Öğrenme Stratejileri Üzerine Bir Derleme Çalışması, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 156-185.
- Demir, E. (2014). Uzaktan Eğitime Genel Bir Bakış, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39: 203-2011.
- Demirdaş, C., (2013), *İlköğretim 4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Ünitelerinin Aktif Öğrenme Yöntemlerine Göre İşlenişi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çorum.
- Demirer, H., (2000). Kapadokya Bölgesi Turizm Belgeli Konaklama İşletmeleri Üst ve Orta Düzey Yöneticilerinin Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Öğrencilerinden Beklentilerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma, 7. *Kapadokya Toplantıları*, Erciyes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Nevşehir, 8-23.
- Demirkol, Ş. ve Pelit, E. (2002), Türkiye'deki Turizm Eğitim Sistemi Ve Avrupa Birliği Sürecinde Olası Gelişmeler, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 125-146.
- Dunaway, D. L., (2001), *The Role of Experience and Active Learning in Web-Based Training for The Applying Knowledge*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Louisiana Devlet Üniversitesi Psikoloji Departmanı, Amerika Birleşik Devletleri
- Duruhan, K., (2004), Türkiye'de Okulda Geleneksel Anlayış ve Yöntemlerle İnsan Yetiştirmenin Olumsuz Etkileri, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Emir, O., Arslan, S. ve Kılıçkaya, Ş., (2008), Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Programı Öğrencilerinin Staj Uygulamaları Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 10(2), 273-291.
- Erdem, M. ve Akkoyunlu, B. (2002). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencileriyle Yürütülen Ekiple Proje Tabanlı Öğrenme Üzerine Bir Çalışma, *İlköğretim-Online* 1(1), 2-11.
- Eren, D., Özgül, E. ve Kaygısız, N. Ç., (2013), Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin Belirlenmesi: Nevşehir Üniversitesi Örneği, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 15-27.
- Frederick, P. J., (1993), Motivating Students by Active Learning in the History Classroom, *Perspectives*, October, 15-19.
- Garipağaoğlu, N. (2001), Gezi-Göslem Metodunun Coğrafya Eğitimi ve Öğretimindeki Yeri, *Marmara Coğrafya Dergisi*, 2(3),13-30.
- Gökalp, M. (2016), *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Pegem Akademi, Ankara.
- Gürşimşek, I., (1998), Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 14, 25-28.
- Güzel, N. G., (2006), *Yükseköğretimde Turizm Eğitimi ve Hizmet Kalitesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Halis, M. ve Aydın, S. (2010), Turizm Eğitiminde Uygulanan Müfredat Bağlamında Öğrenci Kazanımlarının ve Eğitim Koşullarının Değerlendirilmesi: Akademisyen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. 5. *Ulusal Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi*, 377-398.
- Hendri, R., Eick, C. ve Shannon, D., (2012), The Integration of Creative Drama in an Inquiry-Based Elementary Program: The Effect on Student Attitude and Conceptual Learning, *Journal of Science Teacher Education*, 23, 823-846.
- Kara, Y. ve Özgün-Koca, S. A., (2004), Buluş Yoluyla Öğrenme ve Anlamli Öğrenme Yaklaşımlarının Matematik Dersinde Uygulanması: "İki Terimin Toplamının Karesi" Konusu Üzerinde İki Ders Planı, *İlköğretim-Online*, 3(1), 2-10.
- Keleş, B. N., (2011), *İlköğretim 6. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ünitelerinin Bazı Aktif Öğrenme Yöntemlerine Göre İşleme İmkanları*,

- (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kızıllırmak, İ., (2000). Yükseköğretim Kurumlarının Turizm ve Otelcilik Programlarının Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 147, 54-60.
- Kim, Y., Lin, P. M.C. ve Qiu, H., (2015), Experiential Learning: Being a Real-Event Planner, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 15(4), 382-401.
- Koyuncu, M., (2000), Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yükseköğretim Kurumlarının Öğrencilerinin Turizm İşletmeleri Yöneticilerinden Beklentileri, 7. *Kapadokya Toplantıları*, Erciyes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yükseköğretim Kurumu, Nevşehir, 24-35.
- Kozak, M. A., (2009), Akademik Turizm Eğitimi Üzerine Bir Durum Analizi, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 1-20.
- Kubat, U. (2018), Soru varsa, Öğrenme de Vardır, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(68), 1585-1598.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı, (2007), *Türkiye Turizm Stratejisi 2023*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Lee, S. A. (2008), Increasing Student Learning: A Comparison of Students' Perceptions of Learning in the Classroom Environment and their Industry-Based Experiential Learning Assignments, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 7(4), 37-54.
- Leonard Jr., E. C. ve Cook, R. A. (2010), Teaching with Cases, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 10(1), 95-101.
- Lubbers, C. A. ve Gorcyca, D. A., (1997), Using Active Learning in Public Relations Instructions: Demographic Predictors of Faculty Use, *Public Relations Review*, 23(1), 67-80.
- Maden, A., (2013), *Aktif Öğrenme Tekniklerinin, 6. Sınıf Öğrencilerinin Yazım ve Noktalama Kuralları Başarıları ve Derse Karşı Tutumlarına Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Maumbe, K., (2014), Teaching and Learning in Recreation and Tourism: A Comparison of Three Instructional Methods, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 14(4), ss.365-385.
- Mayer, R. E. (2004), Should There Be a Three-Strikes Rule Against Pure Discovery Learning? The Case for Guided Methods of Instruction, *American Psychologist*, 59(1), 14-19.
- Meşeci, B., Karamustafaoğlu, S. ve Bacanak, A., (2012), Maddenin Değişimi Konusunun Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkinliği, *X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi*, 27-30 Haziran 2012, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Morellato, M., (2014), Digital Competence in Tourism Education: Cooperative-experiential Learning, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 14(2), 184-209
- Müldür, M. ve Çevik, A., (2014), Benefiting from Active Learning Activities in Turkish Language Education, *International Journal of Language Academy*, 2(4), 504-528.
- Nakiboğlu, M., (2003), Kuramdan Uygulamaya Beyin Fırtınası Yöntemi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 341-353.
- Odabaşı, B. ve Kolburan, G., (2013), Employment of Active Learning in Classroom Management and It's Effect on Students' Academic Success, *The International Journal of Research in Teacher Education*, 4(1), 23-29.
- OSYM, (2019), *2019 Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) Yükseköğretim Programları Ve Kontenjanları Klavuzu*, https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/kontkilavuz_18072019.pdf, Erişim Tarihi 12.01.2019.
- Önal, H. ve Güngördü, E., (2008), Coğrafya Öğretiminde Aktif Öğrenme Uygulamaları (Hava Kirliliği), *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(19), 60-74.
- Prince, Michael, (2004), Does Active Learning Work? A Review of the Research, *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223-231.
- Schott, C. ve Sutherland, K. A. (2009), Engaging Tourism Students Through Multimedia Teaching and Active Learning, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 8(4), 351-371.
- Süzen, S., (2007), *Aktif Öğrenme Teknikleriyle Desteklenmiş Fen ve Teknoloji Eğitiminin Öğrenme Ürünlerine Etkisi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Taş, A. M. (2005), Öğretmen Eğitiminde Aktif Öğrenme, *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 177-184.

Taşpınar, M., (1998), Modüler Öğretim Yöntemlerinin Öğrenci Başarısına Etkisi, *Eğitim ve Bilim*, 22(108), 45-52.

TÜBİTAK, (2002), Aktif Öğrenme, *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, <http://www.bilimteknik.tubitak.gov.tr/node/54151> Erişim Tarihi 10.01.2019.

Uzun, A. R. (2009), *Türkiye’de Turizmin İstihdam Üzerinde Etkileri (Turizm Eğitimi Üzerine Bir Örnek: Antalya)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ünal, S., (1999), Aktif Öğrenme, Öğrenmeyi Öğrenmek ve Probleme Dayalı Öğrenme, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 373-378.

Ünlüönen, K., (2004), Turizm İşletmeciliği Öğretmenlik Programlarının Öğrenci Beklentileri ve Algılamaları Açısından Karşılaştırılması (1998-1999 ve 2003-2004 Öğretim Yılları), *Ticaret ve Turizm Eğitim Dergisi*, 1, 108-130.

Üzümçü, T. P., (2015), Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitimine Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerine Bir Araştırma, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 123-150.

Wolfe, K., (2006), Active Learning, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 6(1), 77-82.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

YÖK, (2020a), *Koronavirüs (Covid-19) Bilgilendirme Notu: 1*, https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/coronavirus_bilgilendirme_1.aspx Erişim Tarihi 07. 07. 2020

YÖK, (2020b), *Üniversitelerde Verilecek Olan Uzaktan Eğitime İlişkin Basın Açıklaması*, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uni-versitelerde-uygulanacak-uzaktan-egitime-iliskin-aciklama.aspx> Erişim Tarihi 07. 07. 2020

YÖK, (2020c), *Üniversitelerdeki Uzaktan Eğitim Süreci ve YKS'nin Yeni Tarihine İlişkin Basın Açıklaması*, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKS%20Ertelenmesi%20Bas%C4%B1n%20A%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1.aspx> Erişim Tarihi 07. 07. 2020

YÖK, (2020d), *YÖK'ten Küresel Salgın ile Mücadele Sürecinde Yeni Düzenlemeler - 2*, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/kur-esel-salgın-surecinde-yapisal-duzenlemeler-2.aspx> Erişim Tarihi 19. 07. 2020

YÖKAK, (2020), *Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim ve Kalite Güvencesi Sistemi*, <https://portal.yokak.gov.tr/makale/uzaktan-egitim-ve-kalite-guvence-sistemi/> Erişim Tarihi 07. 07. 2020

Zapalska, A. M., Rudd, D. ve Flanegin, F., (2003), An Educational Game for Tourism and Hospitality Education, *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 3(3), 19-36.

Etik Onay

Bu çalışma, katılımcılardan birebir veri toplamayı gerektiren araştırma kapsamına girmediği ve veriler ikincil veri olarak elde edildiği için etik kurul onayı gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.